

Vydává Ministerstvo financí České republiky ve spolupráci s Českou národní bankou ve vydavatelství *Economia*, a. s., Praha

© Ministerstvo financí ČR

Adresa redakce: Vinohradská 49
120 74 Praha 2

Telefon: 253 018 nebo: 24 21 00 25, l. 361

Fax: 253 728

Vedoucí redaktor: Ing. Ivan Kočárník, CSc.

Publishers: Ministry of Finance of the Czech Republic in Cooperation with Czech National Bank in Publishing House *Economia*, Prague

© Ministry of Finance of the Czech Republic

Editor's Office: Vinohradská 49
120 74 Prague 2

Czech Republic

Editor in Chief: Ivan Kočárník

OBSAH

Ivan KOČÁRNÍK—Josef TOŠOVSKÝ: První rok samostatné České republiky z pohledu fiskální a měnové politiky 557
Jiří KINKOR: Co se zděděným státním dluhem? 560
Josef MERVART: Měnové aspekty státního dluhu 568
Jaroslav DANĚL: Současná situace na pojištelném trhu v ČR 581

Recenze

Zdeněk TŮMA: Makroekonomie pro Evropany (Michael Burda—Charles Wyplosz) 587

Z historie

Stanislava PŮLPÁNOVÁ—Karel PŮLPÁN: Nástin vývoje peněz a měny na našem území do roku 1945 — 1. část 590

Informace

Milena HORČICOVÁ: Co vše můžeme chtít od státní statistiky? 596
Přečetli jsme za Vás 598
Informace pro čtenáře 599

Přehled — Survey

Měnová politika a měnový vývoj v 1. pololetí 1993 600
Monetary Policy and Monetary Development in the First Half of 1993 (anglicky) 609

Uprostřed čísla:

Celoroční rejstřík časopisu *Finance a úvěr* za rok 1993

CONTENTS

Ivan KOČÁRNÍK—Josef TOŠOVSKÝ: The First Year of the Independent Czech Republic in the View of the Monetary and Fiscal Policies 557
Jiří KINKOR: What about the Inherited Government Debt? 560
Josef MERVART: The Monetary Aspects of State Debt 568
Jaroslav DANĚL: Present Situation in the Insurance Market in the Czech Republic 581

Book-Review

Zdeněk TŮMA: Macroeconomics — a European Text (Michael Burda—Charles Wyplosz) 587

History

Stanislava PŮLPÁNOVÁ—Karel PŮLPÁN: The Outline of the Development of Money and Currency on our Territory till 1945 (1st Part) 590

Information

Milena HORČICOVÁ: What All Can Be Expected of Statistics? 596

Survey

Monetary Policy and Monetary Development in the First Half of 1993 (in Czech) 600
Monetary Policy and Monetary Development in the First Half of 1993 (in English) 609

In the middle of this issue:
Journal Year Index for 1993

První rok samostatné České republiky z pohledu fiskální a měnové politiky

Na otázky redakce časopisu Finance a úvěr odpovídají místopředseda vlády a ministr financí ing. Ivan KOČÁRNÍK, CSc. a guvernér České národní banky ing. Josef TOŠOVSKÝ

Jak hodnotíte výsledky prvního roku fiskální a rozpočtové politiky samostatného českého státu?

Ivan Kočárník:

Výsledky roku 1993 musíme posuzovat v kontextu pokračování procesu, který započal před necelými čtyřmi roky. Z tohoto hlediska lze už nyní říci, že i rok 1993 bude v procesu transformace české ekonomiky rokem úspěšným. Připomeneme-li si čtyři skutečnosti, které jsou nejvíce charakteristické pro tento rok — vznik samostatné republiky, zavedení daňové reformy, masové předávání vlastnických práv novým vlastníkům a vznik kapitálového trhu —, jsem rád, že nejen podle našeho názoru, ale i podle názoru různých mezinárodních institucí se podařilo tyto významné změny provést ve stabilním makroekonomickém klimatu, při nízké míře nezaměstnanosti, mírném nárůstu HDP a vyrovnané platební bilanci. To vše jsou skutečnosti, které nás jednoznačně řadí na první místo v rámci postkomunistických států.

Josef Tošovský:

Ještě nejsme na konci roku, na podrobné hodnocení bude třeba počkat. Prošli jsme poměrně složitým obdobím a neutrpěli vážnější ztráty. To je asi hlavní výsledek. Kdybych to měl trochu přiblížit, řekl bych, že jsme na začátku tohoto roku viděli asi tři taková hlavní rizika: nevěděli jsme, jak se budou vyvíjet vztahy se Slovenskem, neznámý byl i dopad deregulace mezd a průběh a rozsah bankrotů. To prostě byly neznámé veličiny, u nichž jsme se museli připravit i na určité krajní varianty. Tato rizika se naplnila jen zčásti.

Pokud jde o vztah ke Slovensku, myslím, že se ukončením měnové unie zlomily nejnebezpečnější expektace a vývoj se rychle stabilizoval. Vzájemný obchod je

zhruba o třetinu nižší než v předcházejícím roce, ale podstatný vliv na výkonnost české ekonomiky tu není. Podařilo se totiž přesunout značnou část exportu do jiných zemí, zejména do zemí Evropského společenství. Mzdy na počátku roku měly tendenci rychle růst, vláda se tedy musela vrátit k určité regulaci a tento krok byl účinný. Pokud jde o bankroty, nedochází k nějakým lavinám a řetězovým reakcím.

Vstoupili jsme možná do jakési druhé fáze ekonomické transformace. V té první, od roku 1991, jsme dělali velké chirurgické řezy. V roce 1993 už nastalo něco jako rekonvalescence. Organizmus se začal adaptovat na nové podmínky, na hledání nových aktivit a opouštění starých. Bankovní sektor tu sehrává aktivní roli a do systému vstupuje velmi rychle i kapitálový trh.

Měnová politika byla na počátku roku restriktivní, v tom nejistém období prostě trochu přitahovala otěže. Někde kolem poloviny roku už jsme cítili určité známky dílčího oživení a hlavně celkovou stabilitu. To nám umožnilo měnovou politiku poněkud uvolnit. Oživování je trochu dlouhodobější proces, jehož výsledky bychom možná mohli částečně pocítit v roce 1994.

Co osobně považujete za největší úspěch?

Ivan Kočárník:

Za největší úspěch považuji, že se podařilo zavést novou daňovou soustavu a že funguje bez větších problémů z hlediska zabezpečení rovnováhy ve fiskální politice.

Josef Tošovský:

Mám pocit, že můžeme hovořit asi o třech dobrých výsledcích: je to především relativní stabilita vnější kupní síly měny, stabilní kurz koruny a klidné a v celku úspěšné rozdělení bývalé ČSFR. Vzestup cenové hladiny je sice nyní poněkud vyšší, když však vezmeme v úvahu vliv nové daňové soustavy, která zvýšila ceny zhruba o 10 %, vývoj se nezdá být tak špatný. Dobrým signálem je i zvýšení devizových rezerv, které převyšují hodnotu 3 mld. USD a jsou tedy na historicky nejvyšší úrovni i ve srovnání s bývalou federací.

Co naopak je podle Vás třeba výrazněji zlepšit?

Ivan Kočárník:

Je třeba, aby došlo ke zlepšení v řadě oblastí. Řešení v některých z nich jsou v silách vlády, mnoho je záležitostí globální tvorby prostředí (fungování trhu, odbourávání nadměrné byrokracie, omezování předimenzovaného státního aparátu). Výrazně se musí také zlepšit vztahy k občanovi poplatníkovi. To samozřejmě není pouze vztah občana k finančním úřadům, ale celý komplex vztahů — počínaje poradenskými firmami přes chování zaměstnanců finančních úřadů po včasné a rychlé projednávání u soudů.

Josef Tošovský:

Uplynulé období bylo časem velkých změn, radikálních kroků. Řekl bych, že se leccos mohlo přehlédnout, malé odchylky nebyly podstatné. Teď už budeme jemně doladovat, budeme muset víc dbát o detaily a ukáže se, zda jsme na tuto pre-

cizní práci dobře připraveni. Budeme ještě více pod drobnohledem, než jsme byli dosud.

Jak jste spokojen s měnovou politikou České národní banky?

Ivan Kočárník:

V zásadě spokojen jsem; koneckonců je svěřena právem „guvernérovi roku 1993“. Pro budoucnost si myslím, že je nezbytná těsnější koordinace mezi finanční a měnovou politikou.

Jak jste spokojen s fiskální a rozpočtovou politikou vlády?

Josef Tošovský:

Státní rozpočet je jedním z významných klíčů k peněžní zásobě, jedním z podstatných vlivů, který je z hlediska centrální banky autonomní a přitom se jejich cílů zásadně dotýká. Z měnových pozic je letošní vývoj státního rozpočtu docela zdravý. Poněkud překvapivý byl však vývoj rozpočtu na počátku roku, a to vzhledem k faktu, že se nové daně podařilo vybrat lépe, než se očekávalo. Nepochybný je zde i vliv oddělení Slovenska. Letošní zkušenost celkově ukazuje, že bude třeba dále zlepšovat „mix“ fiskální a měnové politiky.

Jaký je Váš názor na přínos časopisu Finance a úvěr, co Vás v letošním roce v tomto časopise nejvíce zaujalo a co by se podle Vás mělo zlepšit?

Ivan Kočárník:

Myslím si, že si časopis právem získal a udržuje své místo mezi odbornými časopisy. Jako šéfredaktorovi mně nepřísluší blíže se vyjadřovat k jeho obsahu, jen bych rád připomenul čísla, která promptně reagovala na aktuální skutečnosti — čtenáři např. oceňovali monotematické číslo věnované měnové odluce.

Josef Tošovský:

Řadím Finance a úvěr mezi nejdůležitější ekonomické časopisy a oceňuji, že si jako odborné periodikum udržuje svou úroveň a místo na trhu. Významné bylo zveřejnění překladu Ekonomie peněz F. Mishkina v letech 1991—2 a letos Veřejných financí v teorii a praxi od autorské dvojice Musgrave-Musgraveová. Věřím, že podobné aktivity budou pokračovat a jsem přesvědčen, že lidé, kteří tento časopis připravují, přesně vědí, zda se má něco zlepšit a co.

*Otázky kladla a za odpovědi děkuje
Milena Horčicová*